

Riksdagens protokoll

2001/02:12

Tisdagen den 16 oktober

Kl. 14.00 – 15.33

Protokoll
2001/02:12

1 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Birger Schlaug* (mp) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 17 oktober.

Kammaren biföll denna anhållan.

2 § Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 18 oktober kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Maj-Inger Klingvall, socialminister Lars Engqvist, miljöminister Kjell Larsson och statsrådet Britta Lejon.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2001/02:16

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:16 av Kenth Högström (s) om radiokommunikationssystem för svenskt räddningsväsende TETRA.

Interpellationen kommer att besvaras den 23 oktober 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 9 oktober 2001

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:17 av Per Westerberg (m) om skyndsamtetra-upphandling.

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 oktober 2001.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 9 oktober 2001

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2001/02:3 om Systembolagets sortimentsstyrning

Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Per Bill har frågat mig om vilka åtgärder jag avser vidta för att säkerställa de svenska konsumenternas valfrihet vad gäller ett brett sortiment av spritdrycker, vin och starköl.

Systembolagets sortiment har förändrats kontinuerligt genom åren och kommer garanterat att förändras även framöver. Olika dryckessorter kommer och försvinner. Kundernas preferenser för olika sorter förändras hela tiden. Enligt uppgift från Systembolaget hade bolaget 1995, då Sverige blev EU-medlem, 1 400 märken i sortimentet och hanterade totalt 3 000 märken per år. I dag har Systembolaget totalt 5 215 artiklar inklusive beställningssortimentet och hanterar totalt ca 12 000 artiklar om året. Systembolaget erbjuder ett av världens i särklass största sortiment, och det kommer man att göra i fortsättningen också.

Den förändring som nu genomförs inom bolaget, och som har prövats vid ca 150 butiker under det senaste året, innebär en ny modell för utveckling av sortimentet som är bättre anpassad till kundernas efterfrågan. Syftet är också att förbättra servicen och göra den mer lokalt anpassad än tidigare. För att erbjuda ökad service tillkommer också kontinuerligt fler självbetjäningsbutiker.

Fördelarna med den modell som prövats är enligt bolaget många. Tillgången till de mest efterfrågade varorna säkerställs i alla butiker. Det blir därmed färre tomma hyllor än tidigare. Sortimentet blir tydligare och mer överskådligt för kunderna. Varor som få eller ingen köper försvinner. Dessa går dock fortfarande att beställa hem utan extra kostnad. Jag har erfarenhet att bolaget arbetar med att förbättra och snabba på denna service. Systemet innebär också att kunderna utanför storstäderna får bättre tillgång till bolagets nyhetslanseringar. Sortimentet blir i ännu högre grad än tidigare baserat på vad kunderna faktiskt handlar.

Jag har därför fullt förtroende för bolagets förmåga att säkerställa de svenska konsumenternas valfrihet vad gäller ett tillräckligt brett sortiment av spritdrycker, vin och starköl samtidigt som kunderna ges en god service.

Anf. 2 PER BILL (m):

Fru talman! Systembolaget är ett statligt monopol som har granskats av EU och tillåts att finnas kvar så länge det inte diskriminerar något enskilt land eller någon enskild produkt. Bryter Systembolaget mot dessa regler riskerar det att bli av med sina privilegier.

Sedan granskningen av Systembolaget gjordes har sortimentet tunnats ut i enskilda butiker på grund av sortimentsneddragning samt den beryktade sortimentsstyrningen som nyligen inletts. Det är två åtgärder som syftar till ökad effektivitet och mer vinst till staten.

På en fri avreglerad marknad är sortimentsneddragning och sortimentsstyrningar en naturlig del i arbetet med att hålla god lönsamhet. Försöker klädbutiken A att tjäna lite extra pengar på att bara hålla gröna strumpor av storlek 48 i lager kommer kunderna förr eller senare att söka sig till butiken B, C eller D med fler storlekar och färger i lager. Så fungerar marknadsekonomin.

För Systembolagets kunder är situationen en annan eftersom alla måste köpa sitt öl, sitt vin och sin sprit på monopolet. Vill man köpa en god röd bordeaux i hundrakronorsklassen kommer man snart på många orter att vara hänvisad till att köpa något helt annat franskt vin eller kanske vin från ett annat land. Något rött bordeauxvin ska inte finnas i Systembolagets basmodul, den modul som alla butiker ska ha.

Vänta, vänta!, tror jag att Systembolagets ledning skulle säga. Om vinen du vill ha inte finns går det alltid bra att beställa det. Visserligen tar det några dagar att få hem det, och visserligen gör vi allt för att så få som möjligt ska veta att det går att beställa hem vin. Men om du absolut prop-sar på att köpa ditt röda bordeauxvin ska vi nog ta hem det på tre fyra dagar eller kanske en vecka. Det senare tror jag inte att man säger.

Om klädaaffären A hade en expedit som talade om för sina kunder att om de inte gillade gröna strumpor av storlek 48 gick det naturligtvis bra att beställa ur dess förträffliga katalog med 5 215 olika strumpsorter skulle säkerligen flertalet kunder skratta expediten rakt i ansiktet, gå rakt över gatan och handla strumpor och andra kläder från affär B, C eller D. För Systembolagets kunder finns igen affär B, C eller D.

Till skillnad från många som gillar Systembolaget ser socialministern inga problem med sortimentsneddragningen som hos enskilda butiker innebär fler hundra artiklar i neddragning. I stället stoltserar socialministern med att Systembolagets olika sortiment, inklusive beställnings-sortimentet som importörerna tvingas betala lagerkostnaderna för, har 5 215 artiklar. Det går alltid att beställa hem vissa produkter om man vill, och någon extra avgift tänker vi inte ta ut, säger ministern i interpellationsdebatten.

Hur många beställer i dag hem strumpor som inte finns i lager? Ganska få eller mycket få, vad tror socialministern? Hur många går hem från systembutiken utan en enda flaska vin men i stället med ett kvitto på att de har beställt hem den flaska vin som de hade hoppats skulle finnas i butiken? Ganska få eller mycket få, vad tror socialministern?

Anf. 3 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det alldeles grundläggande i Systembolagets hantering av sitt uppdrag är att vi har den ordningen att Systembolagets styrelse och ledning är ansvariga för att leva upp till det avtal som har tecknats

Prot. 2001/02:12

16 oktober

Svar på

interpellationer

med staten. Det är naturligtvis inte vare sig Per Bills eller min uppgift att bestämma hur det hanterar sina butiker. Det får provas i förhållande till det avtal vi har.

Min uppfattning efter att ha informerat mig om den förändring som sker är att Systembolaget väl lever upp till det avtal och de skyldigheter det har. Sedan kan somliga, som exempelvis Per Bill, egentligen argumentera för en annan detaljhandelsordning, dvs. att man släpper monopolen och låter detaljhandeln bli fri. Det har emellertid majoriteten i Sveriges riksdag sagt nej till av alkoholpolitiska skäl.

Om man införde en annan ordning tror jag att man skulle befinna sig i en situation där människor kommer in i butiken och konstaterar att det vin de vill ha faktiskt inte finns. Då ges beskedet: Nej, bäste herr Bill, det här vinet för inte vi, men försök gärna någon annanstans. På Systembolaget har jag ändå möjligheten att beställa varor i sannolikt världens största sortiment. Utbudet är fantastiskt. Om jag har ett specialintresse har jag möjlighet att göra beställningen.

Sortimentsstyrningen handlar faktiskt om att i större utsträckning få ett sortiment som är anpassat efter kundernas efterfrågan. Sortimentsuppbyggnaden sker med anpassning till vilken efterfrågan som finns i de enskilda butikerna. Det finns också möjlighet – vilket ska påpekas – för den enskilda butikschefen att utöver det sortiment som finns i det s.k. bassortimentet göra ett tillägg på 20 %. Har man som chef för butiken aktiva konsumenter som Per Bill eller herr Engqvist så kan man ju se till att man faktiskt tillgodoser våra önskemål och håller de viner som Bill och Engqvist är speciellt intresserade av.

Jag tror alltså att detta är ett effektivt sätt att se till att få en kundanpassning av sortimentet och att se till att man sköter sitt uppdrag effektivt och har en modern detaljhandel inom Systembolagets hägn. Det visar sig också i de undersökningar som Systemet självt har gjort när det gäller kundernas attityder till förändringarna att kunderna är mycket nöjda. De upplever att de har fått ett gott sortiment, att de blir rätt bemötta och att de inte har några svårigheter att få de varor som de efterfrågar. Systembolagets kunder är alltså nöjda, och det är väl ett gott bevis för att förändringen innebär en förbättring i förhållande till nuläget.

Anf. 4 PER BILL (m):

Fru talman! Jag är glad att socialministern ger mig möjlighet att erkänna att jag är för en fri marknad. Jag vill väldigt gärna se ett system med licensierade butiker där vi kan ha vissa affärer som kanske bara specialiserar sig på italienska viner, andra som försöker ha ett brett sortiment och vanliga livsmedelsbutiker som försöker ha ett sortiment som jag tror i många fall kommer att se betydligt bättre ut än den grundmodul som Systembolaget nu är på väg att införa.

Det som har oroat mig under de senaste veckorna är att många av dem som tycker precis som socialministern, nämligen att Systembutikerna är det finaste på jorden, nu börjar gå omkring med konspirations-teorier. De säger: Man har nog satt dit Anita Steen därför att hon ska sätta fokus på att tjäna så mycket pengar som möjligt. Sortimentsneddragningen har man gjort för att EU ska kunna ta bort de privilegierade rättigheter som monopolen har, säger de också. Detta skulle då göra att man sakta men säkert sågar av sin egen gren.

Jag tror inte så ofta på sådana här konspirationsteorier, men det vore intressant om socialministern talade om huruvida man hoppas att säga av sin egen gren på sikt.

Socialministern säger att det nya sortimentet kommer att styras av kundens efterfrågan. Möjligen kommer det nya systemet att spegla en historisk efterfrågan. Hur ska nya produkter kunna komma in i sortimentet ifall man bygger hela sortimentsstyrningen på den historiska efterfrågan av ett visst vin? Har man väl kommit in i sortimentet så kommer man att ha fantastiska möjligheter att hålla sig kvar och tjäna gott med pengar. Om man däremot representerar en ny producent som kanske gör ett lite bättre vin från kommunen i fråga så kommer man att ha otroliga problem att ta sig in, att få kunden att smaka vinet och att slå ut det som redan finns. Det kommer alltså att vara ett mycket konserverande system som Systembolaget inför.

Jag fick inte några svar på mina frågor – vilket jag kanske inte heller hade väntat mig. Jag ställer dem därför igen.

Låt oss titta på det här med att beställa strumpor och att beställa vin. Hur många går verkligen ifrån klädbutiken eller ifrån Systembutiken med ett kvitto där det står: Jag har beställt ett par strumpor i storlek 42. De är beige och av ull? Och hur många tror socialministern går ifrån butiken och säger: Jag har beställt en flaska ”Château Vadå” från 1998? Den kostar 102 kr och kommer från den och den delen av Bordeaux. Det vore roligt om vi kunde ha en gissningslek!

Det som oroar mig lite extra är att jag inte riktigt tror på det här med att man verkligen försöker ge kunden de produkter som han eller hon vill ha. Man har nämligen just tagit bort möjligheten att beställa via Internet. Det var ett försök som jag tyckte var ovanligt kreativt och bra för att komma från Systembolaget. Där gjorde man det möjligt för kunden att i förväg gå in och beställa det som man ville ha. Man slapp att först gå dit och säga att man skulle vilja ha ett par strumpor i storlek 38, sedan gå hem och vänta i en vecka och sedan komma tillbaka igen och hämta upp dem. Om man verkligen menade allvar med att man ska se till att kunden får det som han eller hon önskar – skulle man då inte se till att underlätta den här typen av beställning via Internet eller på andra sätt?

Anf. 5 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Per Bills idealbild av detaljhandeln för alkohol skulle kunna passa för de allra största städerna. Möjligtvis kan man tänka sig att man i Stockholm, Göteborg, Malmö och i några städer till har specialbutiker som är inriktade på enbart italienska viner, enbart franska viner eller något liknande. Men vad vi talar om är att garantera en detaljhandel som fungerar över hela landet.

Det intressanta med den modell som Systembolaget nu arbetar med är att oavsett storleken på butik ska den som besöker butiken vara säker på att alltid hitta de mest populära vinerna i alla prisklasser. Det gäller 85 röda viner och 74 vita viner. Man ska exempelvis hitta sju olika sorters maltwhisky. Man ska också hitta mer udda varor, exempelvis veteöl som jag själv aldrig har provat men som låter spännande.

Det handlar alltså om ett bassortiment som finns i Systembolagets samtliga butiker. Till detta kommer att man kan bygga på bassortimentet beroende på den regionala eller lokala efterfrågan, dvs. om man vet om

att kundkretsen har vissa intressen så kan man bygga på sortimentet. Till detta kommer också att chefen kan lägga på ytterligare 20 % i förändringar för att anpassa sortimentet till kundernas efterfrågan. Jag menar att detta är ett bra sätt att se till att vi har serviceinriktade Systembutiker över hela landet.

Sedan finns naturligtvis också de som har mycket speciella intressen. Man kan ha sett något vin som inte finns tillgängligt, men som finns i bassortimentet. Jag kan inte säga hur många som beställer just sådana viner, men jag kan däremot berätta att jag själv har gjort det. Det finns faktiskt kunder som går till Systembolaget och säger: Vad bra! Jag går till Systembolaget, för det här vinet skulle jag vilja prova. Det är nytt och spännande, och jag skulle vilja ta del av det. Jag ser till att man tar hem det.

Så visst finns det sådana kunder! Jag tror inte att de är många, men det finns kunder som har specialintressen. Detta är ett sätt att garantera det som är viktigt, nämligen ett effektivt Systembolag för att skapa trovärdighet kring monopolet i framtiden.

Om man inte hade en styrelse och en företagsledning som ser till att man hanterar sitt uppdrag effektivt, kostnadseffektivt och serviceinriktat och att man moderniserar företaget så tror jag att vi skulle få en situation där många skulle ifrågasätta monopolet. Det är viktigt att ledningen för företaget och dess styrelse ser till så att vi har ett modernt och effektivt Systembolag för att man *inte* ska säga av den gren man sitter på. Om vi hade ett systembolag som upplevdes som gammalmodigt och stelbent och som inte var berett att förändras så tror jag att Per Bill och andra skulle hitta starka argument för att bryta upp monopolet. Nu får vi ett effektivt systembolag som garanterar att vi kan behålla monopolet också för lång tid framöver.

Anf. 6 PER BILL (m):

Fru talman! I många länder, framför allt i länder som Sverige som inte har någon större egen produktion av vin, är livsmedelsbutikerna och specialbutikerna mycket väl utrustade med olika typer av vin. Många av dem säljer också på postorder, runt om i England t.ex.

Det skulle naturligtvis vara fullt möjligt i mitt system att man köpte vin via postorder och fick hämta ut paketet om man kunde visa att man hade den ålder inne som man ska ha.

Det är ju likadant i dag. En del av stoltserandet med att man når allt och alla beror ju på att man har hundratals ICA-handlare, Konsumhandlare och Vivohandlare som hjälper till att se till att det finns utlämningsställen till vilka kunderna kan gå in och beställa ur systembolagskatalogen.

Redan i dag är det ju så att Systembolaget inte håller butik på alla de orter där man stoltserar med att man är så fantastiskt duktig. Det här är lite grann ett bevis för att det redan i dag faktiskt finns hundratals handlare som handskas med alkohol på ett mycket bra och klokt sätt.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis göra en positiv tolkning av det socialministern säger, nämligen att Systembolaget ska vara modernt och se till att kunden verkligen får de buteljer han eller hon vill ha. Jag tolkar det så att vi kommer att få se bättre service när det gäller att beställa via

Internet eller via fax så att man åtminstone slipper att gå ned till butiken två gånger för att få en flaska.

Prot. 2001/02:12
16 oktober

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2001/02:4 om subventionerad hemservice för pensionärer

Anf. 7 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Kenneth Johansson har frågat mig om jag avser att utveckla system med subventionerad hemservice för pensionärer och om jag avser att avsätta ekonomiska medel för ändamålet. Interpellationen innehåller även en fråga om vilka åtgärder jag i övrigt avser att vidta för att möjliggöra för pensionärerna att komplettera kommunens hemtjänst.

Under 1990-talet har äldreomsorgen och äldre vården genomgått stora förändringar vad gäller såväl inriktningen på insatserna som innehållet i dessa. Ädelreformen och strukturförändringar inom sjukhusvården har tillsammans medfört ett ökat tryck på den öppna vården och kommunernas äldreomsorg. Den försämrade ekonomiska situationen i kommunerna under 1990-talet har inneburit svårigheter att tillgodose de ökade behov av vård och omsorg som dessa förändringar medfört.

Andelen äldre som erhåller insatser från kommunernas äldreomsorg har minskat under åren 1980–1997. Minskningen var störst bland de yngre pensionärerna, men även andelen i gruppen 80 år och äldre har minskat. Under senare år har dock andelen äldre som erhåller äldreomsorg i ordinärt eller särskilt boende stabiliserats på en nivå på ca 16 %. Såväl Socialstyrelsen som länsstyrelserna visar i sina uppföljningar att den minskade täckningsgraden till stor del förklaras av att kommunerna prioriterar hårdare bland omsorgstagarna. Insatserna koncentreras till de allra äldsta och de med störst behov av vård och omsorg.

Under senare år har det kommit flera rapporter om kommuner som tillhandahåller serviceinsatser i såväl ordinärt som särskilt boende först efter prövning av den äldres ekonomiska situation. Jag har känt stor tveksamhet kring huruvida detta är förenligt med socialtjänstlagen samt de principer för äldrepolitiken som regeringen redovisade i Nationella handlingsplanen för äldrepolitiken år 1998. I handlingsplanen slås fast att vård och omsorg ska vara solidariskt finansierad genom skattemedel och att den ska vara tillgänglig efter behov och inte efter köpkraft. I socialtjänstpropositionen, som regeringen överlämnade till riksdagen i våras, redovisade regeringen att den anser att ekonomisk behovsprövning inte får förekomma när det gäller prövning av rätten till insatser inom kommunernas äldre- och handikappomsorg. Det är den enskildes behov av en viss insats som ska prövas, och den ekonomiska prövningen ska ske vid fastställande av avgifter för de insatser som den enskilde beviljats. Riksdagen har vid behandlingen av socialtjänstpropositionen i juni ställt sig bakom detta uttalande från regeringen.

Även om den ekonomiska situationen för de äldre som grupp har förbättrats sedan 1990-talets början finns det fortfarande ett förhållandevis stort antal äldre som har mycket begränsade resurser. Som exempel kan nämnas att av de äldre som får insatser från kommunernas äldreomsorg

är det i dag 10–15 % som inte betalar någon avgift, främst på grund av att de har för låga inkomster. Av dessa är det många som inte skulle ha möjlighet att köpa hushållstjänster, inte ens om de var subventionerade till de nivåer som ibland nämns i debatten. Detta skulle i sin tur kunna medföra en utveckling som på sikt innebär att serviceinsatser inom hemtjänsten enbart utgår till äldre med små ekonomiska resurser. Det är också tveksamt om man ska införa subventioner av hushållstjänster enbart till gruppen äldre. Mot bakgrund av det redovisade ser jag inga skäl till att införa statliga subventioner som gör det möjligt för vissa äldre att köpa servicetjänster.

Anf. 8 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. De allra flesta av oss vill nog kunna bo kvar hemma i vår hembygd så länge det går. Vi vill bo kvar i vårt sociala nätverk där vi känner trygghet och gemenskap. För många är det livskvalitet på äldre dagar. För att klara detta krävs ett varierat och anpassat boende, kanske ett småskaligt seniorboende, och olika insatser i hemmet såsom hemtjänst, matdistribution, trygghetslarm, sjukvård i hemmet och färdtjänst.

En ansträngd ekonomi för kommunerna och ett ökat antal äldre har lett till att hemtjänsten har utvecklats från något av en allmän hemservice till att kommunerna i första hand begränsar sina insatser till de allra nödvändigaste omvårdnadsinsatserna. Socialtjänststatistiken visar att utvecklingen fortsätter – färre får hjälp, men de som får hjälp får allt större insatser. Begränsningen försvårar för många äldre med välfärdsförluster och sänkt livskvalitet som resultat. Många pensionärshushåll som inte får hemtjänst har ju ändå behov av service som t.ex. hjälp med grundlig städning, tvättning, inköp, promenader, fönsterputsning och snöskottning. Det är behov som på något sätt måste tillgodoses för att man ska kunna bo kvar hemma.

Jag och Centerpartiet har under en följd av år lagt fram förslag här i riksdagen om en subventionerad hemservice för pensionärshushåll, förtids- och folkpensionärer. Vi har egna idéer om hur det skulle kunna fungera, och vi har också under senare tid följt bl.a. Kommunals verksamhet i Örebro. Vi upprepar vårt förslag i årets äldremotion och anvisar också medel i budgetmotionen för år 2002. Vi vet att det finns ett behov. Vi känner stöd för vårt förslag, åtminstone utanför riksdagen. Vi ser det som ett viktigt komplement till den kommunala behovsprövade hemtjänsten.

Med glädje läste jag i Kommunalarbetaren nr 15 i år med anledning av Örebroprojektet att vi nu tydligen har fått socialministern med på vagnen.

Det är ett jättespännande material – både försöksverksamheten och förslaget i sig. Det är bra om den hemtjänst som ges i dag enligt socialtjänstlagen kan kompletteras. När vi diskuterar utvecklingen av äldrepolitiken under våren kommer förslaget helt klart att finnas med, säger socialministern.

Så bra, tänkte jag. Visst förstår jag att det går lättare för ministern att anamma idéerna om de kommer från Kommunal än om de kommer från Centerpartiet, men det bjuder vi på, tänkte jag.

Mot den här bakgrunden, den positiva inställning som socialministern gav sken av i intervjun i Kommunalarbetaren, förstår jag mig inte på det svar som socialministern har lämnat här i dag. Jag tror att socialministern har tagit med sig fel svar. Här säger han precis tvärtom. Vi ska inte satsa på ett system med subventionerad hemservice. Inga ekonomiska medel finns anvisade i budgeten. Det finns inga idéer om andra sätt att komplettera kommunernas hemtjänst.

Jag skulle vilja fråga socialministern om han är totalt felciterad i Kommunalarbetaren nr 15 i år. Har socialministern några synpunkter på den verksamhet som har bedrivits i projektform? Jag vet att det har överlämnats en slutrapport om detta och att det även har varit en uppvaktning.

Anf. 9 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Man ska läsa också Kommunalarbetaren med stor försiktighet eller i alla fall se helheten. Det intressanta med Kommunals experiment har varit att man har utvecklat en försöksverksamhet i syfte att komplettera hemtjänsten.

Mitt svar handlar om synen på den kommunala hemtjänsten. Jag tycker att det är viktigt att den kommunala hemtjänsten enligt de gamla principerna återtar också den hemtjänst som handlar om service till de gamla. Alla undersökningar pekar på att det egentligen inte har varit någon meningsfull besparing att ta bort den form av hemtjänst som har handlat om städning, tvätt, inköp, post- och bankärenden och liknande som man kunnat få under några timmar i veckan. Det har varit viktigt för många äldre att få den servicen för att kunna bo kvar hemma.

Jag menar – och det är rätt viktigt att det också finns stöd för detta i alla de beslut riksdagen har fattat – att kommunerna bör återuppta denna hemtjänst. Det är det viktigaste. Den ska bedömas efter behovet, inte efter inkomsten, och följa socialtjänstlagens principer. Det är i huvudsak på det sättet som vi ska återupprätta den form av hemtjänst som har försvunnit under 80- och 90-talen, och jag menar att kommunerna har skyldighet att försöka leva upp till ambitionen att ge stöd också till människor som bor hemma.

Utöver detta kan man mycket väl resonera om ifall det ska finnas en marknad för en annan form av hemtjänst. Men det viktiga är att om den ska subventioneras kan det inte ske på socialtjänstlagens grund. Den frågan måste prövas i förhållande till allmänt stöd till tjänstenäringen eller till vissa hushållsnära tjänster som prövas i annat sammanhang.

Jag vill alltså skilja mellan socialtjänstens uppdrag och socialtjänstens principer, som innebär att man inte gör en inkomstprövning utan en behovsprövning. Jag är också mån om att slå vakt om en hemtjänst som återupprättar den typ av lättare hemtjänst som fanns under 80-talet.

Vidare är jag intresserad av i vilken mån man ska kunna komplettera med hushållsnära tjänster därutöver. Jag är inte alldeles säker på att det då ska vara fråga om en subventionering bara för dem som är över 80 år, utan man kan diskutera helt andra saker. Men detta är inte mitt ansvarsområde, utan det får diskuteras med dem som har ansvar för näringspolitiken och skattepolitiken. Det var detta som jag försökte uttrycka i mitt svar till Kommunalarbetaren.

Anf. 10 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Att insatserna ska vara behovsprövade och inte på något sätt beroende av hur tjock plånbok man har är vi helt överens om. Det som jag har pläderat för och som jag anser att Örebroprojektet talar för är ett komplement till socialtjänstlagen för att människor ska kunna behålla sitt gamla boende på ålderns höst. Det är detta komplement som förs fram i min interpellation. Jag har i interpellationen också återoppat just Örebroprojektet.

Vi i Centerpartiet vill som komplement till socialtjänstlagen och socialtjänsten på alla sätt ge möjligheter att hitta varianter som ger äldre personer en chans att kunna bo kvar hemma. Det är det som vi har redovisat i vårt förslag till subventionerad hemservice och som vi avser när vi föreslår 125 miljoner kronor i halvårseffekt i nästa års budget. Vi kompletterar detta med andra idéer som vi tycker är väldigt viktiga i sammanhanget, nämligen att kommuner på alla sätt ska stimuleras till en valfrihet och en mångfald i boendet i samverkan med HSB, Riksbyggen, privata seniorboenden och småskaliga äldrekooperativ som dyker upp. Detta kan kompletteras med viktiga samhälleliga insatser för att möjliggöra att servicen finns kvar ute i bygderna. Det kan gälla allt från bank, apotek och post till riksfärdtjänst. Dessutom bör man stimulera väntjänst och frivilligorganisationer, som ju är jätteviktiga för att man ska kunna stanna kvar i det egna boendet.

Det är så vi ser på detta. Jag finner att grundidéerna i Kommunalns försöksverksamhet 80+, där jag för övrigt tycker att man också kan diskutera åldersgränser, är värda att ta till vara. Man ser det själv som en billig välfärds- och valfrihetsreform. Man räknar med att det i landet finns ca 100 000 människor över 80 år som inte kan bo kvar hemma om de inte får kompletterande hjälp. Det är viktigt att själv få bestämma vad man vill ha hjälp med och likaså med avlastning från make eller maka eller från övriga anhöriga. Livskvaliteten förbättras och jämställdheten ökar. Kostnaden föreslås fördelad mellan kommun, stat och brukare.

Man framhåller helt riktigt att redan vid relativt små effekter i form av senareläggning av tyngre och mer kostsam äldreomsorg blir reformen i stort sett finansierad. Man vill liksom också vi från Centerpartiet se en sådan verksamhet i någon form genomförd i full skala över hela landet. Jag tycker, även om det kanske ligger på någon annan ministers bord, att det är en viktig sak för den samlade regeringen att svara på om den vill komplettera den befintliga hemtjänsten med den här typen av verksamhet. Vi är helt överens om att för den traditionella och huvudsakliga socialtjänsten är det behovet och definitivt inte plånboken som ska avgöra.

Anf. 11 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Bara några tankar om vad det är för slags diskussioner som vi för. Diskussionen handlar först om vår uppfattning om vad socialtjänstlagen faktiskt innebär. I propositionen *Avgifter inom äldre- och handikappomsorgen*, som det ju ska fattas beslut om i riksdagen under hösten, redovisar vi ganska utförligt vår syn på innehållet i hemtjänstbegreppet. Vi konstaterar i propositionen att i begreppet hemtjänst ingår både insatser av servicekaraktär och personlig omvårdnad. Med serviceinsatser menar vi t.ex. städning, tvätt, inköp, post- och bankärenden, matlagning och matdistribution.

Vi påpekar också att det faktiskt inte finns stöd i något beslut från vare sig regering eller riksdag för att hemtjänsten inte ska omfatta serviceinsatser. Det är ett viktigt påpekande, för det är till sist kommunens ambitioner som avgör. Jag tror att vi tillsammans kan beklaga att kommunerna tolkade sin ekonomiska situation så under 90-talet att de drog ned på just denna del av hemtjänsten.

Om vi nu har ett ekonomiskt utrymme för att utveckla socialtjänsten och stödet till de äldre, tycker jag att man ska se till att kommunerna får möjlighet att bygga ut den hemtjänst som är en del av socialtjänsten och som inte är inkomstprövad utan behovsprövad.

Kommunals försöksverksamhet har visat på bristerna i hemtjänsten, och så länge den kommunala hemtjänsten inte kan erbjuda den här formen av service växer naturligtvis behovet av att lösa problemen på annat sätt. Men om vi ger kommunerna möjlighet att bygga ut den kommunala hemtjänsten, får vi en annan situation.

Vidare kan man, som Kenneth Johansson och Centern gör, föra ett resonemang om hur de hushållsnära tjänsterna ska se ut och i vilken mån det finns behov av att subventionera dessa för att göra dem tillgängliga för flera. Det är en spännande diskussion, men jag menar att den ska föras åtskild från debatten om socialtjänsten.

När jag svarade på uppvaktningen sade jag att Kommunals verksamhet naturligtvis ska vara med i debatten och att vi ska dra slutsatser av den. Det är inte alldeles säkert att man ska dra de slutsatser som dras från Kenneth Johanssons eller Kommunals sida. Det är jag inte beredd att göra, men det är viktigt att se till att vi får en bättre hemtjänst.

Anf. 12 KENNETH JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det i den här debatten är en mycket stor skillnad mellan vad som framgår av Kommunalarbetarens artikel och den uppfattning som socialministern här har redovisat. Jag beklagar det, för jag tror att även om vi lyckas med att förstärka kommunernas ekonomi och att återupprätta en del uppgifter ute i kommunerna, behöver vi titta på olika sätt att komma fram till lösningar. Vi behöver komplettera med nya insatser, och vi behöver framför allt vara bejakande när nytänkande och nya projekt dyker upp. Jag tycker att det är viktigt.

Jag tror att Kommunförbundet och andra aktörer kommer att uppfatta det som en nyhet när socialministern säger att det inte finns något stöd för kommunerna att dra in på städning, fönsterputsning o.d. Men det får väl den efterföljande debatten visa.

Jag har sett det som angeläget att lyfta fram att subventionerad hemservice kan vara värd att titta på som komplement till övriga insatser. Det finns helt klart en efterfrågan på och en marknad för den. Vi har år efter år från Centerpartiet lagt fram finansierade förslag vilka vi, som jag tidigare sagt, hittills fått lindrigt uttryckt ganska begränsat stöd för.

Vi kommer att fortsätta med det, och vi vill på alla sätt medverka till att vi ska få en livskvalitet och framför allt då livskvalitet i det här fallet på äldre dar.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellationerna 2001/02:6 och 9 om Heby kommun

Anf. 13 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Lennart Hedquist har frågat mig om vilken den bakomliggande orsaken var till att regeringen lät Heby kommuns förnyade ansökan ligga i två månader utan åtgärd. Han har också frågat mig hur regeringen avser att nu leva upp till riksdagens beslut av den 12 juni i år angående handläggning av Heby kommuns förnyade ansökan om länsbyte, så att positivt beslut kan fattas i god tid före den 1 januari 2002.

Mikael Oscarsson har frågat mig om regeringen avser att tillmötesgå Heby kommuns nya ansökan om att övergå från att tillhöra Västmanlands län till att tillhöra Uppsala län. Han har också frågat mig om jag, i enlighet med riksdagens beslut i juni 2001, skyndsamt avser att bereda frågan så att länsbytet kan ske fr.o.m. den 1 januari 2003.

Heby kommuns ansökan inkom till regeringen den 26 juni 2001 och överlämnades till Kammarkollegiet den 29 augusti 2001. Yttrandet från Kammarkollegiet inkom till regeringen den 17 september 2001, och regeringen fattade beslut i ärendet den 11 oktober 2001. Den sammanlagda handläggningstiden av ärendet kan således inte bedömas som speciellt lång.

Riksdagen beslutade i juni 2001, i anledning av en motion, om ett tillkännagivande om att regeringen skulle utreda och ta ställning till förändringar av indelningslagen. I bostadsutskottets betänkande BoU13 anges också att genom tillkännagivandet kommer riksdagen otvetydigt att ta ställning för att en fråga om indelningsändring ska avgöras med betydligt ökad tyngd lagd till den folkliga opinionen. Vidare anges att utskottet utgår från att regeringen efter tillkännagivandet kommer att avgöra indelningsfrågor i enlighet med riksdagens ställningstagande. Utskottet framhåller att så bör bli fallet om Heby kommun förnyar sin ansökan. Detta uttalande om Heby kommun ingår alltså formellt sett inte i själva det tillkännagivande som riksdagen överlämnade till regeringen.

Ledamöterna från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet reserverade sig och menade att det var tveksamt om riksdagen över huvud taget bör göra ett uttalande av denna innebörd i ett förvaltningsärende. De hävdade att om motionärerna önskade en ändring, borde denna önskan komma till uttryck genom en lagändring eller andra generella åtgärder, som är så utformade att de inte i praktiken kommer att avse ett fall eller ett enskilt ärende.

Regeringen beslutade den 27 september 2001 att i tilläggsdirektiv ge Kommundemokratikommittén i uppdrag att se över förutsättningarna för och förfarandet vid ändringar i landstings- och kommunindelingen. Kommittén ska även överväga om förfarandet vid ändringar i länsindelingen bör lagregleras och om regeringen ska ges möjlighet att besluta om extra val vid större indelningsändringar. Vidare ska övervägas om regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, ska kunna föranstalta om folkomröstning i sådana områden som berörs av en ansökan om indelningsändring. Regeringen har således tillmötesgått riksdagens formella begäran om en översyn av indelningslagen.

När det gäller regeringens avslagsbeslut i ärendet rörande Heby kommun så har regeringen inte funnit att några nya omständigheter i sak

framförts i ansökan och därför kommit till samma bedömning som i april 2001.

Prot. 2001/02:12
16 oktober

Anf. 14 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Det känns lite konstigt att stå här i riksdagens talarstol efter att man har fått uppläst ett riksdagsbeslut inklusive ett beslut från bostadsutskottet beträffande handläggningen av ett ärende om länsindelning och landstingsbyte för en kommun och motsvarande frågor och hur den förnyade ansökan från Heby kommun skulle handläggas, och så säger statsrådet att ingenting nytt hade framförts i sak sedan regeringen fattade sitt beslut i april 2001. Det är alltså så att ett beslut här i parlamentet, riksdagen, kan man tydligen totalt strunta i enligt demokratiministern. Jag tror att många andra har lite andra funderingar om vad demokrati och parlamentarism i så fall är.

Jag har frågat statsrådet, som jag får tacka för svaret, även om svaret är mycket indirekt, hur regeringen avser att leva upp till riksdagens beslut. Det blev ju som sagt att man i praktiken har struntat i vad bostadsutskottet och riksdagen uttalade beträffande handläggningen av den förnyade ansökan från Heby kommun.

Jag har också frågat om vilken den bakomliggande orsaken var till att Hebys förnyade ansökan låg i två månader utan åtgärd. Här säger man att handläggningstiden inte blev så lång, men det var ju ingalunda regeringens förtjänst, utan det var tack vare att Kammarkollegiet, när man väl efter två månader fick ärendet på remiss, svarade så utomordentligt snabbt. Regeringens strategi var uppenbarligen att fördröja ärendet så att beslut inte kunde fattas i god tid före den 1 januari 2002. Det är, tycker jag, upprörande att det statsråd som ska svara för god förvaltningspolitik och demokrati förfar på det sättet.

Men mest uppseendeväckande med det här beslutet är trots allt detta: Man har haft en folkomröstning som har givit ett entydigt resultat, man har haft ett remissförfarande hos den statliga myndighet som har att handlägga ärendet och se till att man beaktar alla faktorer och beslutskriterier inför avgörandet och man har haft ett uttalande i parlamentet i sakfrågan, och ändå beslutar regeringen att gå emot samtliga dessa instanser utan att ange ett hållbart skäl för detta. Det skäl som regeringen åberopade i våras var att det här skulle kunna skada sjukvården. Men Kammarkollegiet har entydigt visat att så inte är fallet. Vi alla som känner till valfrihetsavtalen mellan landstingen, och särskilt valfrihetsavtalet mellan Västmanlands läns och Uppsala läns landsting, vet ju att det avtalet är särskilt förmånligt för länsinvånarna i både Västmanlands och Uppsala län, eftersom man också betalar för resor utanför länsgränsen.

Därför är min fråga, när nu regeringen har försatt sig i den här situationen och har sagt nej: Vilken är den bakomliggande orsaken till att man inte kunde bifalla den förnyade ansökan?

Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Dock är det ju inte det svar som jag hade trott att jag skulle få.

Jag vill inleda med att repetera händelseförloppet i Hebyfrågan. Frågan om Heby kommuns länsstillhörighet har varit en stor fråga bland hebyborna under många år. För tre år sedan var det så dags för folkom-

*Svar på
interpellationer*

röstningen. En stor del av de röstberättigade deltog, närmare bestämt 75 %, en ganska fantastisk siffra egentligen. Folkomröstningen gav följande resultat: 39,9 % sade nej och 57,7 % sade ja, dvs. en klar majoritet var för detta länsbyte. Ett enigt kommunfullmäktige skickade sedan ansökan till regeringen om att man vill byta län. Kammarkollegiet, som är regeringens egen utredningsinstans i indelningsfrågor, utredde saken. När utredningen var klar rekommenderade Kammarkollegiet regeringen att bevilja länsbytet. Den noggranna utredningen visade att det innebär bestående fördelar för Heby att byta län, och utredningen visade också att konsekvenserna för berörda län var ringa.

Hur kan regeringen ändå motivera sitt avslag med att ett länsbyte skulle få svåra konsekvenser för landstinget i Västmanlands län? Som jag ser det negligerar regeringen både Kammarkollegiet och en väljarmajoritet i Heby kommun till förmån för ett oenigt remissyttrande från det socialdemokratiskt styrda landstinget i Västmanlands län.

Man skyller på att landstinget i Västmanland skulle få väldiga kostnader. Men beräkningsunderlaget har aldrig redovisats. Det skulle vara välgörande om demokratiminister Britta Lejon redovisade beräkningsgrunderna – om hon har tagit del av dem – skriftligen eller muntligen. Det skulle också vara intressant för alla hebybor och för oss andra som är engagerade i frågan att få veta om hon inte har fått ta del av beräkningsgrunderna.

I svaret sade demokratiministern att sedan beslutet fattades i våras har det inte hänt någonting som förändrar saken. Jag vill bara kort peka på två saker.

För det första: I september trädde valfrihetsavtalet i kraft i hela riket. Alla svenskar, inklusive hebyborna, har rätt att välja vilket landsting som de vill ha vård i. Man har t.o.m. rätt att få sina sjukresor betalade.

För det andra: I juni gjorde riksdagen ett uttalande om att nästa gång som hebyborna och Heby kommun ansöker om att få bli en del av Uppsala län bör regeringen säga ja.

Då är min fråga: Anser demokratiministern att dessa två omständigheter inte har någon betydelse för avgörandet av Hebyfrågan?

Anf. 16 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Så var det dags för Hebyfrågan igen.

I mina allra bästa stunder trodde jag att regeringen den här gången skulle säga ett klart ja till Hebys begäran om att få byta län. Vi är många som har arbetat för det, och det var många som hoppades. Men, tyvärr, återigen negligerar demokratiministern demokratin. Det ska vara folkvälde, och all makt ska utgå från folket, eller är det inte så i den socialistiska regeringen som vi har i Sverige? Vi anser att vi har en verklig demokrati i vårt land, och vi vill slå vakt om den.

Demokratiministern får ursäkta, men irritationen är stor hos Centerpartiet både över handläggningen och över beslutet. I Hebyärendet har folket i en folkomröstning sagt sitt. En klar majoritet vill byta län. Det finns inga hinder för det, säger Kammarkollegiet. Jag vill påstå att bostadsutskottet och riksdagen var hyggliga i våras när man gav regeringen en chans. Regeringen säger ändå nej. Vad är man rädd för? Vilkas ärenden går man?

Fru talman! Egentligen anser jag att den här interpellationsdebatten med demokratiministern är utsiktslös när det gäller att få regeringen att ändra uppfattning. Dessvärre har Centerpartiet ingen tilltro till demokratiministern och regeringen i den här frågan.

Det som däremot är intressant är var Moderata samlingspartiet står i frågan. Jag har större tilltro till mina borgerliga kolleger och större anledning att debattera med dem. Vill moderaterna ställa sig bakom mitt och Centerpartiets förslag om att stifta en särskild lag för Heby, lex Heby, som går ut på att riksdagen beslutar att Heby ska tillhöra Uppsala län?

Inför det förra regeringsbeslutet om Hebys länsbyte gav en majoritet i bostadsutskottet – Socialdemokraterna och Vänstern var naturligtvis inte med, men Miljöpartiet var det – en möjlighet att låta riksdagen besluta i ärendet. Vi från Centerpartiet har länge arbetat för en ändring i indelningslagen som flyttar beslut om kommun- och länsindelningsfrågor från regeringen till riksdagen, till det folkvalda parlamentet.

Den kompromiss som vi då gjorde var det näst bästa förslaget. Men moderaterna sade i det läget blankt nej till en speciallagstiftning. Så här i efterhand tror jag att alla inser att det hade varit det bästa, för då hade ärendet varit i hamn i dag. Hur är inställningen i dag?

Jag hoppas innerligt att den debatt som förs i Heby, i vårt hemlän Uppsala och här i riksdagen inte är ett spel för galleriet, utan att det är allvarligt menat från de partier som önskar att tillmötesgå hebyborna. Det är ju det som är viktigt, att folket ute på marknivå får säga sitt och att vi visar respekt för det.

Vill vi tillsammans i handling visa att vi menar allvar och vill också demokratiministern vara med på det tåget?

Anf. 17 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Visst ska regeringen kunna fatta ett beslut som avviker från ett folkomröstningsresultat. Regeringen har att göra en helhetsbedömning. Men det som är så allvarligt med Hebyärendet är att man ska ange skäl när man har gjort sin helhetsbedömning, men då pekar man på de skäl som gör att det blir dyrare för landstinget i Västmanland utan att gå in på dessa skäl och förklara dem. Det finns också andra som säger motsatsen. Det är detta som är det allvarliga.

På en punkt är jag inte enig med Rigmor Stenmark. Hon tror inte att det här tjänar någonting till. Jag tror att efter den här debatten har vi än en gång visat att regeringen inte har några skäl.

Jag tycker inte om att man antyder att det skulle finnas andra hänsyn som har tagits här, hänsyn som har att göra med andra ministrar som bor i Västmanland. Men jag tycker att regeringen får skylla sig själv när man inte anger skälen till varför man säger nej. Då får man räkna med att den här typen av antydningar görs i debatten.

Fru talman! Jag vill nu veta av ministern: Vilka är skälen?

Anf. 18 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Om det är någon som har haft tålamod i det här ärendet är det väl jag. Jag måste vara blåögd som är så pass ny i rikspolitiken. Det har bedrivits ett utredningsarbete om hur den kommunala demokratin ska

fördjupas och förankras. Folk ska ha möjlighet att säga sitt. Både socialdemokrater och miljöpartister har varit väldigt engagerade i detta arbete.

Därför var det med väldigt stor besvikelse som vi mottog beskedet förra veckan om att trots att det föreligger nya omständigheter för en ny bedömning Heby får nej på sin ansökan som i sann demokratisk ordning har förankrats i en folkomröstning och i fullmäktigebeslut. Det är ju inte som i en del andra ärenden, att det har varit lokala opinioner som har ansökt om att få bilda egna kommuner. Detta är verkligen genomarbetat. I det här läget har mitt tålamod trutit.

Miljöpartiets förhoppning från början var att tiden skulle tala för ett positivt beslut när det gäller Hebys ansökan och att man skulle ta hänsyn till folkomröstningen. För mig var det fullkomligt självklart, Britta Lejon, att dessa bedömningar skulle vägas in och ha ett avgörande inflytande. Jag tycker faktiskt att ett folkomröstningsresultat av det slaget som Heby har presterat ska vara avgörande. Det finns ingen anledning för någon, vare sig i riksdagen eller i någon annan instans, att ha någon annan åsikt i frågan.

Man säger i avslagsbeslutet att det inte har tillkommit någonting nytt, och det säger tyvärr också Kammarkollegiet. Men det som har tillkommit är ju bostadsutskottets betänkande nr 13, och det är hur tydligt som helst.

Jag tar tacksamt emot svaret att regeringen har tillmötesgått riksdagens formella begäran om en översyn av indelningslagen och att man tänker se över hur folkomröstningsinstitutet ska användas i fortsättningen. Det är jättebra. Men vinken från oss i riksdagen och från bostadsutskottet, som tog initiativet, var att det faktiskt finns anledning att föregripa den nya, förmodligen långa utredningen just på den här punkten därför att man är så pass klar i Heby om vad man vill.

Jag trodde också ett tag på utsagorna om att det skulle vara så förskräckligt dyrbart för Västmanlands läns landsting att bli av med Heby, att Heby var en riktig guldgruva för landstinget, men det har kanske visat sig att det inte är så. För övrigt har man alltså efter den 1 juli i år den möjlighet som flera har påpekat här före mig, att ha ett avtal som innebär att man fritt kan avgöra var man vill ha sin sjukvård. Då faller hela det ekonomiska argumentet. Man kommer förmodligen efter en tid att se att det blir något slags nollsummespel för Västmanlands läns landsting. Jag vet inte hur de här avtalen ser ut, men det vet ju ni som har reglerna precis klart för er. Det sista argumentet har alltså fallit i frågan. Nu måste bostadsutskottet ta ett initiativ igen.

Anf. 19 PER BILL (m):

Fru talman! Redan före valet 1998 motionerade jag ett par gånger om att det som hebyborna kommer fram till ska vi i riksdagen följa, dvs. att vi ska följa folkomröstningsresultatet.

Sedan genomfördes då folkomröstningen, och en tydlig majoritet sade ja till att byta län. Dessutom tillsattes det en demokratiminister, och stora resurser satsades på att se till att öka intresset för demokrati och för att se till att fler går och röstar. Projekt startades, stora pengar satsades för att öka tilltron till demokratin.

Vi var då väldigt många som sedan blev förvånade när vi trots detta såg att 58 % av länsborna i Heby tydligen tyckte fel. De hade röstat på ett

sätt som socialdemokraterna inte gillade, och därför underkände man det tydliga utfallet i folkomröstningen.

Tror demokratiministern att de känner större tilltro till demokrati i allmänhet i dag? Tror demokratiministern att de känner särskilt ökat förtroende för ökad lokaldemokrati? Nej, det gör de knappast. Jag tror snarare att det ökar på politikerföraktet och att det just ger känslan av att oavsett om vi kommer fram till ett ja eller ett nej, kommer ändå patronen på Harpsund att bestämma. Vad vi som vanliga enskilda medborgare tycker blir inte viktigt.

Känns det ändå inte en aning konstigt att vara demokratiminister och sitta här med ett så tydligt folkomröstningsresultat och att dessutom delta i en debatt där ministern ju tydligt kan se att det finns en majoritet i riksdagen som inte tycker som ministern, som vill att folkviljan ska få råda? Känns det inte en aning konstigt att gå hand i hand med kommunisterna och göra allt man kan för att folkets vilja inte ska få styra?

Anf. 20 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Det var många olika propåer och en del mer högljudda än andra. Jag ska försöka att hinna med att bemöta de flesta.

Det låter, när jag lyssnar på er, som om regeringen inte har argumenterat i sak för varför vi fattade beslutet om Hebys ansökan i april. Jag känner en stark lust att läsa upp det ovanligt långa och innehållsrika regeringsbeslut som regeringen fattade i april, där vi faktiskt går igenom argumenten för vårt ställningstagande.

Den här interpellationsdebatten skulle egentligen ha handlat om handläggningstider och om en begäran att Heby skulle överföras till Uppsala. Men ni tar upp ett antal aspekter, bl.a. på själva sakfrågan, som gör att jag utan att fördjupa mig i den vill klargöra lite grann av argumenteringen för regeringens ställningstagande, även om det är något som jag tycker inte skulle behövas. Den som är läskunnig skulle kunna läsa det som står i regeringsbeslutet.

I regeringsbeslutet står det att regeringen ser att det finns en stor opinion i Heby för att tillhöra Uppsala. Det har varit ett tungt vägande argument för att tillmötesgå Heby kommuns ansökan, självklart.

I regeringsbeslutet finns också hänvisningen till det remissvar som Västmanlands läns landsting kom in med efter det att Kammarkollegiet hade utrett själva frågan. Där motsätter sig Västmanlands läns landsting Heby kommuns ansökan och säger att Sala lasarett i så fall skulle tvingas att läggas ned på grund av ett försvagat underlag.

Jag vill klargöra att vid tiden för detta beslut, i april, fanns det konstruktioner, åtminstone på vissa områden, som gjorde att hebyborna redan då hade möjligheter att välja en del sjukvård fritt över länsgränserna. I sak innebär alltså inte det avtal som har tillkommit efter april så genomgripande förändringar av förutsättningarna jämfört med i april.

I regeringsbeslutet i april upprepar vi också Kammarkollegiets bedömning, att en ändrad landstingsindelning skulle kunna innebära fördelar från näringsgeografisk synpunkt. Men vi säger också i regeringsbeslutet att mot detta måste vägas risken för att Sala lasarett läggs ned. Det är ett faktum att folkopinionen är splittrad geografiskt enligt samma gamla gräns som en gång utgjorde olika kommungränser. Det finns en identitet i den del av Heby som är riktad mot Uppsala att tillhöra Uppsala, medan

Prot. 2001/02:12

16 oktober

Svar på
interpellationer

det finns en annan identitet i den del av Heby som vetter mot Västmanland att tillhöra Västmanland. Vi säger också att detta förhållande skulle kunna tyda på att det kanske är andra åtgärder som egentligen skulle vara mer lämpliga i det här sammanhanget.

Vad som är viktigt att hålla i minnet när det gäller frågor om alla sorters gränsdragningar, också sådana, som i det här fallet, som gäller rikets uppdelning i kommuner, län och landsting är att gränser aldrig är perfekta; det finns alltid saker som blir mindre lyckliga. Och det finns ett befogat behov av att ha en hög tröskel när det gäller att ändra på gränser.

Jag ser att min talartid har gått ut, så jag återkommer. Jag har bara hunnit till början av vad jag ville säga.

Anf. 21 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag förstår att statsrådet med hänsyn till att vi är många debattörer här hamnar lite i tidstrångsmål.

Låt mig ta upp ett par saker. Den utredare som Kammarkollegiet anlitade, som finns på Kommunförbundet, för att göra den här omfattande utredningen blev det året utsedd till landets bästa kommunutredare. Han hade verkligen penetrerat samtliga de beslutskriterier som skulle kunna vara beaktansvärda i det här ärendet. Att regeringen då gör en helt annan bedömning får anses vara mycket anmärkningsvärt i och med att man lyfter upp argument som inte är relevanta i sammanhanget. Frågan om Sala lasarets framtid avgörs av i vilken utsträckning medborgarna i Sala och t.ex. Heby kommun söker sig till det lasarettet.

Oavsett om Heby ingår i Västmanlands läns landsting eller Uppsala läns landsting så blir underlaget för Sala lasarett exakt detsamma. Men detta har uppenbarligen regeringen inte begripit.

Statsrådet Lejon var i Uppsala på något jubileum för ett par veckor sedan. Jag trodde att det mycket stora antal framstående socialdemokrater som då hade tillfälle att tala med henne borde ha kunnat tala regeringen till rätta. De har sedan skrivit en insändare i Upsala Nya Tidning i lördags. Det är Hans Alsén, tidigare arbetardistriktets ordförande, riksdagsledamot, KF-ordförande m.m., och Erik Nilsson, tidigare HSB-direktör och kommunfullmäktiges ordförande. De beskriver vad som har förekommit och avslutar sedan insändaren med att säga: Mot bakgrund av vad som ovan nämnts ter sig regeringsbeslutet som obegripligt. Alla skäl talade för ett bifall till framställan om länsbyte.

Det är därför som det är så uppseendeväckande att statsrådet nu läser från ett regeringsbeslut som är underkänt av alla som har gått igenom det hela ur saklig synpunkt.

När regeringen också försätter sig i den situationen att man har en riksdagsmajoritet mot sig i den här frågan tycker jag att man har gått över gränsen. Det är ett så exempellöst agerande att det nu, mot bakgrund av de oklarheter som också finns i fråga om lagstiftningen beträffande länsindelning och länsbyte, ter sig naturligt för riksdagen att gå in med ett initiativ som bostadsutskottet får ta ställning till. I så fall handlar det om att i lag föreskriva att Heby kommun tillhör Uppsala län och Uppsala läns landsting.

Min fråga, som samtidigt är ett svar till Rigmor Stenmark, är: Tycker regeringen att den genom sitt agerande är ansvarig för att riksdagen måste inskrida på detta extraordinära sätt? Det är ju regeringen som ge-

nom sin handläggning av det här ärendet har orsakat att riksdagen måste gå in med en speciallag i ett egentligen väldigt litet ärende för att se till att demokratin och parlamentarismen fungerar i det här landet.

Prot. 2001/02:12
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag får tacka för svaret igen. Jag noterar att jag inte får svar på de frågor som jag har ställt. Det gäller exempelvis hur den beräkning är gjord som kommer fram till de här enorma kostnaderna. Det skulle vara väldigt intressant att få reda på det. Kammarkollegiet har haft samma siffror att utgå från, och de har inte alls kommit fram till att det skulle bli de här kostnaderna. Det skulle vara intressant att få reda på det.

För mig är ändå demokratiaspekten det allra viktigaste i det här. Vilka signaler sänder hanteringen av den här frågan ut till hebyborna och till vanligt folk? Här har man använt de demokratiska metoderna. Det har varit studiecirklar. Man har engagerat sig, arbetat och stått i. Nu säger många hebybor helt öppet: Vad tjänar det till att rösta? Regeringen struntar ändå i det. Den frågan tycker jag att demokratiministern särskilt bör ställa sig.

När Heby kommunfullmäktige, Svenska kommunförbundet, Kammarkollegiet och majoriteten i riksdagen går på samma linje som folket i Heby och regeringen ändå väljer att inte tillåta detta, då måste man fråga sig vilka skäl det egentligen är som ligger bakom regeringens nej och, som jag ser det, deras ovilja gentemot hebyborna.

Jag tycker att regeringens beslut är tragiskt, och jag förstår inte hur en demokratiminister kan stå bakom detta.

Anf. 23 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Vad är demokratin, och hur ska vi förtroendevalda här i riksdagen förvalta den? Den frågan tycker jag att vi bör debattera ingående, kanske en annan gång, efter dagens interpellationsdebatt. Vi har haft en demokratiutredning. Den pågår. Man diskuterar det kommunala självstyret samt inte minst hur de enskilda människorna ska få en möjlighet att göra sina röster hörda. Vilken respekt visar vi? Vilka vill delta i en folkomröstning om inte de förtroendevalda tar till sig slutresultatet av den? Hur ska vi få fler människor, både ungdomar och äldre, att aktivera sig i olika samhällsfrågor om vi inte visar respekt och om vi inte har en regering som visar respekt?

Misstron mot oss politiker är också något som det talas om, och den går ju inte att ta miste på. Hur ska vi lyckas få upprättelse? Jag hade trott att när vi fick en demokratiminister, med den uttryckliga benämningen, skulle vi också få en vitalisering på det här området. Tyvärr har vi inte fått det. Borde det inte vara alldeles självklart att demokratiministern går före och visar vägen? Ombud för folket på högsta nivå – det är ju det man är. Det är inte något annat. Vi måste ändå ha ett krav på att ha fördömen. Det känns trist att behöva säga det, men de signaler som ministern nu för ut i dagens samhälle, med ett beslut i bagaget om att man säger till en majoritet i folkomröstning, för inte demokratin framåt.

Dessbättre kan jag ana att det finns en majoritet i riksdagen som har sett att Heby kommun har en naturlig tillhörighet till Uppsala län. Länsgränser har ju ändrats förr. Mänskliga gränser är inte svåra att ändra på även om man har en demokratiminister emot sig. Jag hyser därför fortfa-

rande en förhoppning om att vi i Uppsala län ska få hälsa Heby kommun välkomna till det län som de själva vill tillhöra.

Anf. 24 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Kanske förståelsen för att man avviker från folkomröstningsresultatet skulle vara större om hebyborna fick höra starka skäl för det. Då säger statsrådet att i regeringsbeslutet är en mängd skäl uppräknade. Två av dem upprepades av statsrådet för en stund sedan. Det första är konsekvenserna för sjukvården. Jag har tillsammans med meddebattörerna här hänvisat till yttranden från annat håll och visat att de invändningarna inte äger någon relevans längre.

Det andra är ett märkligt argument. Om jag förstod statsrådet rätt har regeringen tagit hänsyn till att det inom Heby kommun finns delar som avviker från slutresultatet i folkomröstningen och att det på något sätt skulle få väga tyngre än folkomröstningsresultatet som helhet. Det framstår som oerhört märkligt. Jag ser fram emot uppräknningen av ytterligare argument, för än har jag inte hört några som skulle motivera avsteg från det som folket i Heby kommun vill.

Anf. 25 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! En sak som förvånar mig väldigt mycket är den här hänvisningen till landstingets kostnader. Jag har inte kunnat finna någonstans vad det egentligen skulle innebära. Jag har bara hört talas om det. Tydligen har man begärt fram uppgifter. Bl.a. har Kommunförbundets utredare försökt få underlag för sitt beslut, eller för sina synpunkter, och inte kunnat frambringa de kostnader som landstinget skulle åka på.

Det här tycker jag tyder på en oförmåga att ta reda på fakta och kanske också, med tanke på de fakta som ändå har framkommit, på en oförmåga att tillägna sig de fakta som har framkommit. Det är väldigt sorgligt, och det är helt låsta positioner. Vi som tycker att Heby ska få byta län vidhåller våra positioner, och regeringens företrädare vidhåller sina. Vi tycks inte komma någonstans. Det jag hoppas på är Kommundemokratikommittén och vad de ska få komma att ta ställning till så småningom.

Kommittén har fått tilläggsdirektiv, men jag vet inte när den ska vara färdig med sitt arbete. Hur lång tid ska vi vänta på att få reda på vad kommittén tycker? Det är ju kommittén som har behandlat dessa frågor mycket ingående.

I avvaktan på kommitténs arbete återkommer väl bostadsutskottet med någon form av initiativ, vilket jag nämnde tidigare.

Anf. 26 PER BILL (m):

Fru talman! Man blir lite beklämd och lite ledsen när man har en demokratiminister och ser hur pass enkelt man sopar undan ett tydligt folkomröstningsresultat och hur man struntar i många utredningar som visar att detta går att genomföra.

Det är tyvärr inte första gången som detta händer. Det har blivit så att det spännande, nya och demokratiska instrumentet med lokala folkomröstningar en gång har kommit att handla om länsgränser och flera andra gånger om skapandet av en ny kommun eller snarare hur en gammal kommun har kunnat få återuppstå efter de jättelika centraliseringar som

har gjorts tidigare. Även i dessa fall har socialdemokraterna ofta hamnat på en sådan ståndpunkt att de har sagt: Tyvärr, folket, ni tyckte fel. Våra system är mycket viktigare än vad ni som individer tycker i val.

Detta tycker jag faktiskt är ganska tråkigt. Jag hoppas därför att det kommer ett utskottsinitiativ. Om det inte gör det, så kommer jag att se till att göra allt för att detta ska bli en av de riktiga valfrågorna. Den kan ses som en liten fråga av många. Men den är ändå ganska viktig. Vad vill vi med lokaldemokrati? Vilka signaler vill vi sända? Ska det bara vara små perifera projekt, eller ska man faktiskt låta människorna gå före de socialdemokratiska systemen när det finns en majoritet för detta?

Anf. 27 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Jag ska försöka använda tiden på bästa sätt och göra en kort rekapitulering av vad som ytterligare finns att säga, särskilt kanske till Harald Nordlund, om argumenten för regeringens ställningstagande. Men låt mig först klargöra en sak, nämligen att detta inte har varit något enkelt beslut. Tro inte att regeringens ställningstagande har inneburit att vi har bortsett från den folkopinion som finns. Nej, det har vi inte. Detta har varit ett svårt beslut att fatta. Jag har våndats med det under en lång tid. Det erkänner jag gärna. Anledningen till det är ju just att det finns en sådan uttalad opinion i Heby för detta och att det handlar om många olika saker, bl.a. om identitet. Självklart är det då ett svårt beslut att fatta.

Men håll i minnet, kära riksdagsledamöter, att ni är den folkvalda församlingen och att ni lagstiftar. Vi har en indelningslagstiftning som regeringen har att utgå från som grund. Det är mot bakgrund av den som vi fattar våra beslut. Där ingår en folkomröstning som en aspekt.

En annan aspekt som jag ännu inte har hunnit nämna så mycket om men som jag tänkte säga är viktig, Harald Nordlund, är att man ska hålla i minnet att vi måste ha relativt höga trösklar för när ändringar i rikets uppdelning ska kunna komma till stånd. Jag menar att om vi inte har sådana trösklar så skulle alldeles för mycket tid och energi gå åt till diskussioner om gränser. Gränser är aldrig perfekta. Den politiska tiden och kraften måste kunna användas till i huvudsak annat. Självklart ska den också användas till gränser när det är befogat och som i detta fall när en stor opinion har velat någonting annat än vad som i dag är fallet. Men det finns ett egenvärde i att upprätthålla en viss återhållsamhet med ändringar av gränser. Vi vet dessutom att Heby inte är det enda fallet. Sådana här diskussioner pågår naturligtvis på andra håll i riket. Men att detta skulle ha varit något enkelt beslut är verkligen inte fallet.

Många har dragit stora växlar på att jag som demokratiminister borde vara ett gott föredöme, och det hoppas jag att kan leva upp till i många avseenden. Jag tycker också att det finns anledning att påminna om vad det borde innehålla i en rättsstat som den svenska demokratin. Här tycker jag också att det finns anledning att ställa vissa krav på vissa grundläggande kunskaper hos de svenska riksdagsledamöterna. I en demokrati som den svenska är det naturligtvis viktigt att upprätthålla parlamentarismens principer om att regeringen måste accepteras av parlamentet. Till dessa principer hör också att riksdagen ska kunna utkräva ansvar, precis som folket ska kunna utkräva ansvar av sina valda företrädare.

En annan viktig princip är principen om rättsstaten. Dit hör lagstiftningens generalitet. Dit hör att inte någon enskild, inte ens riksdagen, kan

Prot. 2001/02:12
16 oktober

*Svar på
interpellationer*

gripa in i enskilda förvaltningsärenden. Det här har Göran Magnusson uttryckt.

Jag vill bara till Lennart Hedquist säga att vi från regeringens sida har lyssnat till riksdagen och till bostadsutskottets tillkännagivande och gjort exakt det som riksdagen har sagt åt oss att göra.

Anf. 28 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Vi har en indelningslagstiftning som är något oklar beträffande länsbyten men som däremot är tydligare beträffande landstings- och kommunbyten. Nu har regeringen skrivit direktiv om ändringar av dessa lagar. Då kan man säga att dessa lagar under alla omständigheter kommer att förändras. Det gör att det blir betydligt enklare för riksdagen att nu gå in i lagärendet och även mot bakgrund av regeringens hantering av Heby att göra en speciallag. Men detta är bostadsutskottets sak att avgöra.

När Britta Lejon säger att detta är svåra avgöranden och att man måste följa indelningslagstiftningen så kan man ju jämföra med hur enkelt det blev när Habo och Mullsjö kommuner i Västergötland ändrade län till Jönköping. Skillnaden mellan detta ärende och det som gäller Heby var att det där uppenbarligen inte fanns några inflytelserika socialdemokrater som satte sig på bakhasorna. Någon annan skillnad kan jag faktiskt inte se.

Den här debatten har i mångt och mycket varit upplysande, och jag vill tro att statsrådet har lärt sig en del av den debatt och de argument som har förts fram. Jag hade önskat att regeringsbeslutet hade kommit efter den här interpellationsdebatten. Då kanske, vilket jag hoppas, Britta Lejon hade kunnat våndas ytterligare en tid kring ärendet och därefter kommit fram till ett bättre beslut.

Jag lider på sätt och vis med demokratiministern efter denna handläggning och dessa två miserabla beslut. Hon beskrivs i pressen som antidemokratiminister. Upsala Nya Tidning skriver att socialdemokraterna redan nu bör sluta att kalla Britta Lejon för demokratiminister. Det får vara någon måtta på pinsamheterna.

Jag tycker att det är trist att vi har hamnat i det läget att regeringen har fattat ett sådant miserabelt beslut som detta.

Anf. 29 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Jag tycker att det är tragiskt att det i denna debatt inte har kommit fram några giltiga skäl, i varje fall inte som jag kan se. Ministern säger att det inte är någon enkel fråga. Men när Kammarkollegiet, som är regeringens egen utredningsinstans i indelningsfrågor, utreder ärendet och kommer till slutsatsen att man rekommenderar regeringen att bevilja ett länsbyte har jag svårt att se att frågan skulle vara så svår. Man har också tittat på de ekonomiska aspekterna för landstinget i Västmanland men inte kommit fram till att detta skulle få några stora konsekvenser.

I svaret sade demokratiministern inledningsvis att det inte har hänt något. Jag pekade då på det valfrihetsavtal som hade trätt i kraft och som gör att alla svenskar inklusive hebyborna har rätt att välja vilket landsting de vill. Beslutet som vi fattade i våras i riksdagen tycker jag också var så pass klart att det borde finnas skäl för regeringen att återigen titta på detta och komma fram till ett annat ställningstagande. Nu ser det ut som att det

i stället blir ett initiativ i bostadsutskottet där man kommer att göra något slags lex Heby, och det är nog den enda framkomliga vägen.

Prot. 2001/02:12
16 oktober

Anf. 30 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Riksdagen har naturligtvis både rättigheten och skyldigheten att vidta de åtgärder som anses befogade. Jag vill bara återigen påpeka att regeringen har gjort vad på regeringen ankommer med anledning av det beslut som riksdagen fattade tidigare i juni. Vi har tillsatt den utredning som ni har beställt av oss. Nu ser jag fram emot att ta hand om resultatet av den.

Avslutningsvis tänkte jag bara säga någonting om det svåra i olika demokratiska avvägningar. Jag tänker på hur det var i april – inte nu, för beslutet nu var relativt enkelt att ta eftersom vi från regeringens sida faktiskt hävdar att det i sak inte har hänt någonting nytt. Beslutet nu är alltså likadant som det tidigare. Det första beslutet tog jag med vånda därför att jag, precis som många av er har framfört, är helt övertygad om att många kommer att säga: Vad spelar det för roll om vi engagerar oss när man inte gör som vi vill?

I en demokrati är det så att folkvalda självklart både ska uppmuntra och ska delta i och lyssna till olika folkliga opinioner. Men i en demokrati är det också så att man inte alltid kan räkna med att man får som man vill. Det betyder inte att demokratin som sådan på något sätt är förlorad – tvärtom! I en demokrati handlar det både om att lyssna till andra och om att få säga sin mening. Jag är övertygad om att hebyborna kommer att fortsätta att säga sin mening i det här fallet. Detta är en lång fråga, och jag är övertygad om att sista ordet inte är sagt här ännu. Men jag tycker att regeringen har fattat det enda möjliga beslutet utifrån nu gällande lagstiftning.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2001/02:24 till näringsutskottet

2001/02:27 till utbildningsutskottet

2001/02:29 till skatteutskottet

2001/02:31 till miljö- och jordbruksutskottet

2001/02:34 till trafikutskottet

2001/02:37 till socialförsäkringsutskottet

Förslag

2001/02:RS1 till konstitutionsutskottet

Motioner

2001/02:K2–K5 till konstitutionsutskottet

2001/02:Sf2–Sf5 till socialförsäkringsutskottet

2001/02:U1 till utrikesutskottet

*Svar på
interpellationer*

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2001/02:26 Godkännande av ett protokoll om utvidgning av Europols behörighet

2001/02:39 Förvärv av aktier i Assi Domän AB, m.m.

Skrivelser

2001/02:22 En förnyad prövning av stängningen av Barsebäck 2

2001/02:30 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2000

Förslag

2001/02:RR3 Riksdagens revisorers förslag angående statens stöd till kommuner med ekonomiska problem

Motioner

med anledning av prop. 2001/02:9 Vissa socialförsäkringsfrågor

2001/02:Sf6 av Kenneth Lantz m.fl. (kd)

2001/02:Sf7 av Bo Könberg m.fl. (fp)

med anledning av prop. 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret

2001/02:Fö1 av Henrik Landerholm m.fl. (m)

2001/02:Fö2 av Henrik Landerholm m.fl. (m)

2001/02:Fö3 av Henrik Landerholm m.fl. (m)

2001/02:Fö4 av Henrik Landerholm m.fl. (m)

2001/02:Fö5 av Henrik Landerholm m.fl. (m)

2001/02:Fö6 av Åke Carnerö m.fl. (kd)

2001/02:Fö7 av Cristina Husmark Pehrsson och Ewa Thalén Finné (m)

2001/02:Fö8 av Lars Ångström m.fl. (mp)

2001/02:Fö9 av Bo Lundgren m.fl. (m)

2001/02:Fö10 av Runar Patriksson och Eva Flyborg (fp)

2001/02:Fö11 av Berit Jóhannesson m.fl. (v)

2001/02:Fö12 av Berit Jóhannesson m.fl. (v)

2001/02:Fö13 av Elizabeth Nyström och Jan-Evert Rådström (m)

med anledning av prop. 2001/02:11 Bättre villkor för totalförsvarspliktiga

2001/02:Fö14 av Stig Sandström m.fl. (v)

2001/02:Fö15 av Margareta Viklund (kd)

2001/02:Fö16 av Runar Patriksson och Eva Flyborg (fp)

2001/02:Fö17 av Roy Hansson (m)

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 oktober

2001/02:59 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till justitieminister Thomas Bodström

Spridning av främlingsfientliga uppgifter inom polisen

2001/02:60 av *Jonas Ringqvist* (v) till finansminister Bosse Ringholm
Förnybara drivmedel

2001/02:61 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Afghaners familjeåterförening i Sverige

2001/02:62 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Avvisning av asylsökande till Ghana

den 15 oktober

2001/02:63 av *Karin Pilsäter* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Effektiviteten hos CSN

2001/02:64 av *Sten Tolgfors* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Människohandeln i Europa

2001/02:65 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Britta Lejon
Förtidsröstning, valet 2002

2001/02:66 av *Ola Karlsson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Digital radio

2001/02:67 av *Willy Söderdahl* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Barnet i asylprocessen

2001/02:68 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Reaktorsäkerhetsutredning

2001/02:69 av *Ola Karlsson* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
TV 4:s koncessionsavgift

2001/02:70 av *Karin Svensson Smith* (v) till näringsminister Björn Rosengren
De synskadades situation i trafiken

2001/02:71 av *Carlinge Wisberg* (v) till statsrådet Mona Sahlin
Arbetsmiljötillsyn

Frågorna 59–62 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 oktober.

Frågorna 63–71 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

10 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 oktober

2001/02:42 av *Tasso Stafilidis* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Splittring av familjer i Sverige då en av parterna avvisas

2001/02:49 av *Rosita Runegrund* (kd) till utrikesminister Anna Lindh
Fattigdomen efter terrorattackerna i USA

2001/02:51 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Avvisningar av flyktingar till norra Irak

2001/02:53 av *Agneta Ringman* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Terrorådens effekter för de fattigaste länderna

den 15 oktober

2001/02:43 av *Åke Sandström* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens resurser

Svaren 42 och 51 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 16 oktober.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 oktober.

11 § Kammaren åtskildes kl. 15.33.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. 6 § anf. 28
(delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 §	Avsägelse.....	1
2 §	Meddelande om frågestund.....	1
3 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 §	Svar på interpellation 2001/02:3 om Systembolagets sortimentsstyrning	2
	Anf. 1 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	2
	Anf. 2 PER BILL (m).....	3
	Anf. 3 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	3
	Anf. 4 PER BILL (m).....	4
	Anf. 5 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	5
	Anf. 6 PER BILL (m).....	6
5 §	Svar på interpellation 2001/02:4 om subventionerad hemservice för pensionärer	7
	Anf. 7 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	7
	Anf. 8 KENNETH JOHANSSON (c)	8
	Anf. 9 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	9
	Anf. 10 KENNETH JOHANSSON (c)	10
	Anf. 11 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	10
	Anf. 12 KENNETH JOHANSSON (c)	11
6 §	Svar på interpellationerna 2001/02:6 och 9 om Heby kommun	12
	Anf. 13 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	12
	Anf. 14 LENNART HEDQUIST (m).....	13
	Anf. 15 MIKAEL OSCARSSON (kd)	13
	Anf. 16 RIGMOR STENMARK (c).....	14
	Anf. 17 HARALD NORDLUND (fp).....	15
	Anf. 18 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	15
	Anf. 19 PER BILL (m).....	16
	Anf. 20 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	17
	Anf. 21 LENNART HEDQUIST (m).....	18
	Anf. 22 MIKAEL OSCARSSON (kd)	19
	Anf. 23 RIGMOR STENMARK (c).....	19
	Anf. 24 HARALD NORDLUND (fp).....	20
	Anf. 25 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	20
	Anf. 26 PER BILL (m).....	20
	Anf. 27 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	21
	Anf. 28 LENNART HEDQUIST (m).....	22
	Anf. 29 MIKAEL OSCARSSON (kd)	22
	Anf. 30 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	23
7 §	Hänvisning av ärenden till utskott	23
8 §	Bordläggning.....	24
9 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	25
10 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	26
11 §	Kammaren åtskildes kl. 15.33.....	26

